

**ХАРКІВСЬКА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ
ШКОЛА
I-III СТУПЕНІВ № 59
ХАРКІВСЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**ХАРЬКОВСКАЯ
ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ
ШКОЛА
I-III СТУПЕНЕЙ № 59
ХАРЬКОВСКОГО
ГОРОДСКОГО СОВЕТА
ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ**

НАКАЗ

29.03.2019

№ 56

Про підсумки вивчення стану викладання української мови та літератури в ХЗОШ № 59 у 2018/2019 навчальному році

Згідно з наказом Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 59 Харківської міської ради Харківської області від 28.01.2019 № 15 «Про вивчення стану викладання української мови та літератури у ХЗОШ № 59 у 2018/2019 навчальному році», планом роботи школи на 2018/2019 навчальний рік із 04.02.2019 по 15.02.2019 року комісією у складі: голова комісії – Уварова І.О., директор ХЗОШ № 59; члени комісії: Захарченко Л.В., заступник директора з навчально-виховної роботи; Кушнір І.В., заступник директора з навчально-виховної роботи; Антипова В.П., учитель французької мови, голова шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу, вивчався стан викладання української мови та літератури, дотримання державних вимог до змісту, обсягу навчальних програм та рівня навчальних досягнень учнів.

У ході перевірки вивчалася система роботи вчителів української мови та літератури в 5-11-х класах згідно з затвердженим протоколом вивчення стану викладання предмета.

Членами комісії було відвідано 12 уроків української мови та літератури, вивчено документацію вчителів, шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу, проаналізовано стан навчально-методичного забезпечення процесу викладання, здійснено перевірку учнівських зошитів, проведено моніторинг навчальних досягнень учнів, контрольні роботи з учнями 5-11-х класів, аналіз і самоаналіз уроків, індивідуальні бесіди з учителями з питань удосконалення освітньої роботи та самоосвіти, вивчено стан виховної роботи, відвідано позакласні заходи, завдяки чому одержано об'єктивну характеристику роботи вчителів, виявлено позитивні моменти та недоліки у викладанні української мови та літератури,

надано певні рекомендації та внесено корективи щодо системи викладання предмета.

У цілому результати перевірки стану викладання української мови та літератури в 5-11-х класах у навчальному закладі в 2018/2019 навчальному році свідчать про те, що освітній процес організований на достатньому рівні, учителі мають високий та достатній рівень методичної та науково-теоретичної підготовки (аналітична довідка додається). Викладачі працюють за навчальними програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України. Календарно-тематичні плани вчителів відповідають вимогам навчальних програм, складені з урахуванням методичних рекомендацій на поточний навчальний рік. Кількість контрольних робіт, тематичних оцінювань відповідає нормативним вимогам. Поурочні плани відображають роботу вчителів з виконання державних програм, індивідуальну та диференційовану роботу з учнями.

Під час перевірки було виявлено, що вчителі української мови та літератури мають власні методичні розробки, в своїй роботі використовують методичні посібники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

У роботі вчителі переважно впроваджують технології традиційного та особистісно орієнтованого навчання; забезпечують засвоєння учнями основних компонентів, передбачених програмою, формують у дітей практичні вміння та навички, переважно розвивають предметні, загальнопредметні та ключові учнівські компетентності.

У цілому стан викладання української мови та літератури відповідає достатньому рівню (Кзаг. 0,75).

Виходячи з наведеного вище,

НАКАЗУЮ:

1. Роботу вчителів української мови та літератури Бондаренко Л.О., Волкової О.Ю., Захарченко Л.В. уважати такою, що забезпечує виконання державних програм і навчальних планів.
2. Відзначити творчу роботу вчителів Бондаренко Л.О., Захарченко Л.В. із учнями, які мають здібності до вивчення української мови та літератури, та позакласну роботу як таку, що здійснюється в цілому на достатньому рівні.
3. Заступнику директора з навчально-виховної роботи Захарченко Л.В.:
 - 3.1. Запланувати в проекті плану роботи школи на 2019/2020 навчальний рік чергову перевірку стану викладання української мови та літератури в 2019/2020 навчальному році.

Травень-червень 2019 року

- 3.2. Надавати методичну допомогу вчителю української мови та літератури Волковій О.Ю. з метою якісної організації освітнього процесу.

Упродовж 2018/2019 навчального року

4. Керівнику шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу Антиповій В.П.:

4.1. Обговорити результати вивчення стану викладання та рівня навчальних досягнень учнів із української мови та літератури в 5-11-х класах на засіданні шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу.

Квітень 2019 року

4.2. Продовжити роботу щодо нормативного забезпечення використання навчальних програм, підручників, посібників, ведення відповідної шкільної документації.

Упродовж 2018/2019 навчального року

4.3. Розробити заходи щодо підвищення рівня проведення уроків із української мови та літератури, поліпшення рівня якості знань учнів із відповідного предмета.

Квітень 2019 року

4.4. Надати заступнику директора з навчально-виховної роботи Захарченко Л.В. звіт про результати навчальних досягнень учнів з української мови та літератури за 2018/2019 навчальний рік.

До 24.05.2019

5. Практичному психологу Майбороді В.Є. надати консультативну допомогу вчителям української мови та літератури щодо підвищення мотиваційної сфери учнів, які навчаються на середньому рівні.

До кінця 2018/2019 навчального року

6. Завідувачу бібліотекою Фастовській А.І. ознайомлювати вчителів української мови та літератури з новими надходженнями методичної літератури з предметів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7. Учителям української мови та літератури Бондаренко Л.О., Волковій О.Ю., Захарченко Л.В.:

7.1. Забезпечити виконання програм із української мови та літератури в повному обсязі.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.2. Продовжувати роботу щодо оволодіння методикою проведення сучасного уроку, впровадження інноваційних технологій навчання з метою забезпечення належного рівня викладання предметів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.3. Працювати над підвищенням власного науково-методичного рівня, займатися самоосвітою.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.4. Проводити індивідуальну корекційну роботу з учнями з метою поліпшення рівня якості знань учнів із предметів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.5. Продовжувати роботу з обдарованими учнями щодо якісної підготовки до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури, інтелектуальних конкурсах та турнірах, застосовуючи ефективні форми та

методи розвитку творчих здібностей школярів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.6. Продовжувати роботу щодо розробки та систематизації методичних, дидактичних матеріалів з української мови та літератури.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.7. Продовжувати роботу щодо обладнання кабінету української мови та літератури відповідно до Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.8. Продовжувати роботу щодо формування в учнів культури оформлення письмових робіт.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.9. Продовжувати доцільно використовувати технічні засоби навчання з метою якісного проведення уроків та позакласної роботи з учнями.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.10. Розробити план виховної роботи з предметів з метою залучення дітей до активної пошукової, науково-дослідницької роботи, розвитку в них творчих здібностей та обдарувань.

Квітень 2019 року

7.11. Не порушувати нормативні вимоги до ведення зошитів учнів, класних журналів та шкільної документації.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.12. Продовжити роботу над удосконаленням методики проведення уроків в умовах особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів до навчання.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.13. Приділяти увагу розвитку навичок самостійної пізнавальної діяльності учнів, загальних та предметних учнівських компетентностей.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.14. Використовувати різноманітні форми та методи навчання, прийоми перевірки знань вивченого матеріалу.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.15. Проводити уроки з урахуванням рекомендацій, отриманих від адміністрації школи.

Упродовж 2018/2019 навчального року

8. Відповідальному за сайт Чут Н.В розмістити цей наказ на офіційному сайті школи.

У день підписання наказу

9. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор Харківської загальноосвітньої
школи І-ІІІ ступенів № 59 Харківської
міської ради Харківської області

І.О. Уварова

Захарченко Л.В.

З наказом ознайомлені:

Антипова В.П.

Бондаренко Л.О.

Волкова О.Ю.

Захарченко Л.В.

Кушнір І.В.

Майборода В.Є.

Фастовська А.І.

Чут Н.В.

Аналітична довідка
за підсумками перевірки стану викладання української мови та літератури
в Харківській загальноосвітній школі № 59
Харківської міської ради Харківської області
у 2018/2019 навчальному році

Згідно з наказом Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 59 Харківської міської ради Харківської області від 28.01.2019 № 15 «Про вивчення стану викладання української мови та літератури у ХЗОШ № 59 у 2018/2018 навчальному році», планом роботи Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 59 Харківської міської ради Харківської області на 2018/2019 навчальний рік з 04.02.2019 по 15.02.2019 комісією у складі:

голова комісії – Уварова І.О., директор Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 59 Харківської міської ради Харківської області;

члени комісії:

Захарченко Л.В., заступник директора з навчально-виховної роботи;

Кушнір І.В., заступник директора з навчально-виховної роботи;

Антипова В.П. – учитель французької мови, голова шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу, вивчався стан викладання української мови та літератури, дотримання державних вимог до змісту, обсягу навчальних програм та рівня навчальних досягнень учнів.

У ході перевірки вивчалася система роботи вчителів української мови та літератури згідно з затвердженим протоколом вивчення стану викладання предмета.

Членами комісії було відвідано 12 уроків української мови та літератури, вивчено документацію вчителів української мови та літератури, шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу, проаналізовано стан навчально-методичного забезпечення процесу викладання, здійснено перевірку учнівських зошитів, проведено моніторинг навчальних досягнень учнів, контрольні роботи з учнями 5-11-х класів, аналіз і самоаналіз уроків, індивідуальні бесіди з учителями з питань удосконалення освітньої роботи та самоосвіти, вивчено стан виховної роботи, відвідано позакласні заходи, завдяки чому одержано об'єктивну характеристику роботи вчителів, виявлено позитивні моменти та недоліки у викладанні української мови та літератури, надано певні рекомендації та внесено корективи щодо системи викладання предмета.

I. Нормативно-правове забезпечення роботи вчителів

У 2018/2019 навчальному році українську мову та літературу викладають
3 вчителі:

№ з/п	ПІБ учителя	Дата народження	Стать	Посада	Категорія, звання Кваліфікація	Освіта, навчальний заклад, спеціальність за дипломом	Основний робітний чи сумісник	Загальний педагогічний стаж	Початок праці у гімназії	Класи, в яких викладає предмет	Де і коли проходив останні курси підвищення кваліфікації
1	Бондаренко Ліна Олександрівна	10.03.1979	ж	Учитель української мови та літератури	Спеціаліст, атестувалася	Вища, ХНУ ім. Каразіна, 2001, викладач російської мови та літератури	Осн.	2 роки 9 місяці в	01.09.2017	5-А 7-А	ХАНО, 22.02.2019, № 17/05
2	Волкова Олена Юріївна	21.05.1997	ж	Учитель української мови та літератури	Спеціаліст, атестувалася	Вища, Сумський державний педагогічний університет ім. Макаренка, 2018, вчитель української мови та літератури	Осн.	0 років 5 місяці в	04.02.2019	7-А 8-А 9-А 11-А	Не проходила
3	Захарченко Людмила Вікторівна	12.02.1961	ж	Учитель української мови та літератури	Вища, вчитель – методист 2017	Вища, ХДУ, 1983, викладач української мови та літератури	Осн.	31 рік	26.08.1991	6-А 8-А 10-А	ХАНО 21.10.2016, № 144/09

Навчально-методичне забезпечення інваріантної складової навчального плану в 2018/2019 відповідає листу Міністерства освіти і науки України від [20.08.2018 № 1/9-503](#) «Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти в 2018/2019 навчальному році».

Викладання української мови та літератури в 2018/2019 навчальному році здійснюється за наступними програмами:

№ з/п	Назва програми	Класи	Видання (збірник)	Реквізити затвердження МОН
Українська мова				

1	Українська мова. Міністерство освіти і науки України. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з російською мовою навчання 5-9 класи. Бондаренко Н. В., Ярмолюк А. В., Савченко О.В., Кононенко В. Л.	5-9	https://mon.gov.ua	Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.01.2017 № 84
2	Українська мова. Міністерство освіти і науки України. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 10-11 класи. Рівень стандарту	10	https://mon.gov.ua	Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407
3	Українська мова. Міністерство освіти і науки України. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з російською мовою навчання 10-11 класи. Академічний рівень	11	https://mon.gov.ua	Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2016 № 826
Українська література				
4	Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. Мовчан Р.В., Таранік-Ткачук К.В. та інші	5-9	https://mon.gov.ua	Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 року № 804
5	Українська література. Міністерство освіти і науки України. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 класи. Рівень стандарту	10	https://mon.gov.ua	Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407
6	Українська література. Міністерство освіти і науки України. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 класи. Рівень стандарту. Академічний рівень.	11	https://mon.gov.ua	Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.07.2016 № 826
Варіативна частина навчального плану				
1	Програма факультативного курсу « Стилістика сучасної української мови ». О.Авраменко.	11	Програма факультативного курсу «Стилістика української мови. 10-11 класи» (авт. Авраменко О.М., Чукіна В.Ф.). – К. : Грамота, 2017.	Лист ПТЗО від 03.07.2017 № 21.1/12-Г-314
2	Програма факультативного курсу « Література української діаспори ». В.Терехов. Програма факультативного курсу для учнів 10-11 класів філологічного, суспільно-гуманітарного та художньо-	10	http://mon.gov.ua	Лист Міністерства освіти науки України від 07.04.2014 № 141/12-Г-542

естетичного профілів загальноосвітніх навчальних закладів			
---	--	--	--

Під час викладання української мови та літератури в закладі використовуються наступні підручники та посібники, рекомендовані листом Міністерства освіти і науки України від [20.08.2018 № 1/9-503](#) «Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах загальної середньої освіти»:

№ з/п	Назва	Автор	Клас	Видавництво	Документ про надання грифа
Основні підручники та навчальні посібники					
1.	Українська мова. Підручник для ЗНЗ з навчанням російською мовою. 5 клас.	Заболотний О.В., Заболотний В.В.	5	Генеза	Наказ МОН від 10.01.2018 № 22
2.	Українська література. Підручник для ЗНЗ. 5 клас.	Коваленко Л.Т.	5	Видавничий дім «Освіта»	Наказ МОН від 10.01.2018 № 22
3.	Українська мова. Підручник для ЗНЗ з навчанням російською мовою. 6 клас.	Ворон А.А., Солопенко В.А.	6	Видавничий дім «Освіта»	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
4.	Українська література. Підручник для ЗНЗ. 6 клас.	Коваленко Л.Т.	6	Видавничий дім «Освіта»	Наказ МОН від 07.02.2014 № 123
5.	Українська мова. Підручник для ЗНЗ з навчанням російською мовою. 7 клас.	Заболотний О.В., Заболотний В.В.	7	Генеза	Наказ МОН від 20.07.2015 № 777
6.	Українська література. Підручник для ЗНЗ. 7 клас.	Коваленко Л.Т.	7	Видавничий дім «Освіта»	Наказ МОН від 20.07.2015 № 777
7.	Українська мова. Підручник для ЗНЗ з навчанням російською мовою. 8 клас.	Ворон А.А., Солопенко В.А.	8	ТОВ «ФОЛІО»	Наказ МОН від 10.05.2016 № 491
8.	Українська література. Підручник для ЗНЗ. 8 клас.	Борзенко О.І., Лобусова О.В.	8	ТОВ Видавництво «Ранок»	Наказ МОН від 10.05.2016 № 491
9.	Українська мова. Підручник для ЗНЗ з навчанням російською мовою. 9 клас.	Ворон А.А., Солопенко В.А.	9	Видавничий дім «Освіта»	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
10.	Українська література. Підручник для ЗНЗ. 9 клас.	Борзенко О.І., Лобусова О.В.	9	ТОВ Видавництво «Ранок»	Наказ МОН від 20.03.2017 № 417
11.	Українська мова (рівень стандарту). Підручник для ЗНЗ. 10 клас.	Авраменко О.	10	«Грамота»	Наказ МОН від 31.05.2018 № 551
12.	Українська література (рівень	Авраменко	10	«Грамота»	Наказ МОН

	стандарту). 10 клас.	О., Пахаренко В.		а»	від 31.05.2018 № 551
13.	Українська мова. Підручник для ЗНЗ з навчанням російською мовою. 11 клас.	Заболотний О.В., Заболотний В.В.	11	Видавни цтво «Літера ЛТД»	Наказ МОНмолодьспорту від 16.03.2011 № 235
14.	Українська література. Підручник для ЗНЗ (рівень стандарту, академічний рівень). 11 клас.	Семенюк Г.Ф., Ткачук М.П. та інші	11	Освіта	Наказ МОНмолодьспорту від 16.03.2011 № 235
Додаткові підручники та навчальні посібники					
1.	Українська мова. Комплексна підготовка до ЗНО та ДПА (за чинною програмою)	Білецька О.	10-11	Тернопіль, видавни цтво «Підруч ники і посібни ки»	Лист ІМЗО від 10.07.2018 № 22.1/12-Г-528
Курси за вибором (спецкурси), факультативи					
	-	-	-	-	-

Календарно-тематичні плани вчителів української мови та літератури відповідають вимогам навчальних програм, складені з урахуванням методичних рекомендацій, наданих у листі Міністерства освіти і науки України від **03.07.2018 № 1/9-415 «Щодо вивчення у закладах загальної середньої освіти навчальних предметів у 2018/2019 навчальному році»** (додатки до листа Міністерства освіти і науки України від **03.07.2018 № 1/9-415: «Методичні рекомендації щодо викладання української мови у 2018/2019 навчальному році», «Методичні рекомендації щодо викладання української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин у 2018/2019 навчальному році», «Методичні рекомендації щодо викладання української літератури у 2018/2019 навчальному році», «Методичні рекомендації щодо викладання мови та літератури в закладах загальної середньої освіти із навчанням або вивченням мов національних меншин у 2018/2019 навчальному році»)) доцільно здійснено розподіл часу на вивчення окремих навчальних тем. У планах передбачені самостійні, тематичні та семестрові контрольні роботи, всі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо). Кількість контрольних робіт, тематичних оцінювань відповідає нормативним вимогам.**

Поурочні плани відображають роботу вчителів із виконання державних програм, індивідуальну та диференційовану роботу з учнями. Згідно з Інструкцією з ведення класного журналу учнів 5-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, листом Головного управління освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації від 08.09.2011 № 01-12/4787 «Про внесення

змін і доповнень до науково-методичних рекомендації про застосування Інструкції з ведення класного журналу учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів», критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти було здійснено перевірку класних журналів.

У цілому вчителі дотримуються методичних рекомендацій щодо ведення предметних сторінок у класних журналах, своєчасно та охайно роблять записи на предметних сторінках. Проте учителі допускають деякі порушення, а саме:

- не записано проведення уроки на момент перевірки: у класних журналах 7-А, 9-А, 11-А класів (стор.42-43, стор.54-55, стор.18-19), учитель Волкова О.Ю.;

- несистематично здійснюється перевірка ведення учнівських зошитів: у класному журналі 5-А класу (стор.24), учитель Бондаренко Л.О.; у класному журналі 9-А класу (стор.20,38,54), учитель Волкова О.Ю.;

- несистематично ведеться поточний облік знань учнів: у класному журналі 7-А класу (стор.42) відсутнє поточне оцінювання учнів за 07.02 та 11.02, учитель Волкова О.Ю.;

- несистематично ведеться контрольний та тематичний облік знань учнів: у класному журналі 5-А класу (стор.24) несвоєчасно виставлені оцінки за тематичну після 12.02, учитель Бондаренко Л.О.;

- несвоєчасно ведеться облік відвідування (пропусків) занять у класних журналах: 7-А класу (стор.62) учитель Волкова О.Ю. не позначала відсутність учнів на уроках з 11.02, 15.02; 5-А класу (стор.84) учитель Бондаренко Л.О. не позначила відсутність учнів на уроці 12.02;

- учителям Бондаренко Л.О., Волковій О.Ю. працювати над культурою заповнення шкільної документації (охайність, розбірливість і точність записів).

Усі виявлені недоліки були обговорені в індивідуальному порядку з учителями, усунуті відповідно до методичних та практичних рекомендацій адміністрації закладу освіти. Виправлення в класних журналах нормативно обумовлені, підтверджені печаткою закладу та підписом директора школи.

Згідно з планом роботи Харківської загальноосвітньої школи № 59 Харківської міської ради Харківської області на 2018/2019 навчальний рік, наказом Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 59 Харківської міської ради Харківської області від 31.08.2018 № 201 «Про єдині вимоги до колективу ХЗОШ № 59 щодо ведення учнівських зошитів у 2018/2019 навчальному році» та з метою забезпечення контролю за дотриманням вимог до ведення учнівських зошитів комісією було здійснено вибірккову перевірку робочих зошитів учнів з української мови та літератури. У 5-11-х класах було перевірено робочі зошити з української мови та літератури згідно з чинними вимогами. У результаті перевірки було встановлено, що всі учні мають необхідну кількість робочих зошитів. Для виконання всіх видів навчальних робіт з української мови та літератури учні мають: у 5-9-х класах – по 2 робочих зошити, 10-11-х класів – по 1. Для контрольних робіт з української мови та літератури в усіх класах використовується по 1 зошиту. Ведення зошитів оцінюється від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру і вважається поточною оцінкою, що зараховується до найближчої тематичної. Під час

перевірки зошитів із української мови враховується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботи. У разі відсутності учня на уроці протягом місяця в колонці за ведення зошита зазначається н/о (нема оцінки).

Оцінка за ведення зошита з української літератури виставляється в кожному класі окремою колонкою в класному журналі раз на місяць і враховується як поточна до найближчої тематичної. Під час оцінювання зошита з української літератури враховується наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог орфографічного режиму). У разі відсутності учня на уроці протягом місяця в колонці за ведення зошита зазначається н/о (нема оцінки).

Аналіз ведення робочих зошитів засвідчує, що існує певна система письмових робіт (домашніх та класних). Кількість класних, домашніх, самостійних та тематичних контрольних робіт, що проведені в класах на момент перевірки, відповідає вимогам програми та співпадає з календарно-тематичним плануванням. Дати переважно записуються прописом, мовою навчання. Між класною та домашньою роботами пропускаються два рядки. Записи в зошитах переважної більшості учнів виконуються кульковою ручкою з синім чорнилом (для оформлення таблиць, схем тощо використовується простий олівець). Майже в усіх зошитах після заголовків, назв видів робіт, підпису зошита крапка не ставиться. Переважно нормативно виконуються виправлення помилок у зошитах учнів. У більшості учнів правильно підписані робочі зошити (мовою вивчення предмета). Перевірка письмових робіт учителями здійснюється відповідно до встановленого порядку. Підкреслення помилок здійснюється тільки червоною пастою. Оцінки за ведення зошитів виставляються в класні журнали щомісяця в 5-11-х класах. За самостійні навчальні письмові роботи оцінки виставляються до журналів. Учнівські роботи над помилками виконуються в робочих зошитах.

Зміст та складність робіт відповідають вимогам навчальних програм. Здійснюється індивідуальний та диференційований підхід до робіт учнів. Обсяг і характер домашніх завдань за рівнем складності відповідають змісту вивченого матеріалу в класі. Проте існують деякі недоліки у веденні зошитів учнів, а саме:

- перевірені не всі обов'язкові роботи (учитель Бондаренко Л.О.: Волков Д., Ісраїлян К., 5-А клас; учитель Волкова О.Ю.: Бут М., Іменіннік Є., 7-А клас; Скабьолкін В., Чепелев О., Чукін А., 8-А клас; Веселий Г., Гур'янова М., Давиденко В., 9-А клас; Гетя Д., Западня Д., Струков Л., 11-А клас);

- немає домашніх робіт у зошитах (учитель Бондаренко Л.О.: Ісраїлян К., Кравцова Л., Шандурський Є., 5-А клас; учитель Захарченко Л.В.: Турянський А., Ель Хаель Юнесс, 6-А клас; Сологуб Е., Чужченко А., 8-А клас; Галушка М., 10-А клас; учитель Волкова О.Ю.: Микитан Д., Рагін О., 7-А клас; Давідчук Д., Золотько Д., Мокіна Д., 9-А клас; Жученко В., Кудряченко Р., 8-А клас; Войтова К., Гетя Д., Западня Д., 11-А клас);

- використовують у зошитах для виправлень коректор (учитель Захарченко Л.В.: Лі В., Писаренко К., 10-А клас);

- немає або не завжди є дати в зошитах (учитель Захарченко Л.В.: Александров І., Сахно Р., Матвієнко А., 10-А клас; учитель Волкова О.Ю.: Войтова К., Волобуєв В., Западня Д., 11-А клас);

- зошити учнів ненормативно підписані (учитель Волкова О.Ю.: Жученко В., 8-А клас; Веселий Г., Гур'янова М., 9-А клас; Гетья Д., Западня Д., 11-А клас);

- зошити зовсім не підписані (учитель Захарченко Л.В.: Скабьолкін В., Сологуб Е., 8-А клас; учитель Волкова О.Ю.: Кудряченко А., 7-А клас; Веселий Г., 9-А клас; Западня Д., 11-А клас).

У закладі функціонує шкільне методичне об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу. У наявності план роботи шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу, протоколи засідань, матеріали виступів учителів.

Учителі української мови та літератури на уроках працюють сумлінно й творчо, завжди готові до уроків, у своїй роботі використовують методичні посібники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

Нормативно-правове забезпечення роботи вчителів української мови та літератури відповідає достатньому рівню (**Кз. 0,8**).

II. Рівень проведення уроків

У школі в 2018/2019 навчальному році українську мову та літературу викладають 3 учителі.

Захарченко Людмила Вікторівна, вчитель української мови та літератури, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», педагогічне звання «вчитель-методист», викладає українську мову та літературу в 6-А, 8-А, 10-А класах. У закладі працює з 15.08.1983 року. Методична тема, над якою працює вчитель: «Використання здоров'язберігаючих технологій на уроках української мови та літератури».

Комісією було відвідано 4 уроки української мови та літератури даного вчителя. Результати відвідування уроків Захарченко Л.В. показали, що вчитель має високий рівень методичної та науково-теоретичної підготовки.

Організацію діяльності на уроці вчитель Захарченко Л.В. здійснює на високому рівні, організаційні моменти є чіткими та короткочасними. Плани уроків, створені вчителем, завжди добре структуровані, мета уроку чітко визначена. На уроці учні досить швидко включаються в навчальну діяльність, учитель залучає учнів до визначення завдань та цілей уроку, вміло здійснює мотивацію навчально-пізнавальної діяльності, доцільно використовує технічні засоби навчання, наочність.

Найефективнішим засобом досягнення мети педагог вважає інтерактивні технології навчання. Саме такий підхід забезпечує, на його думку, позитивну мотивацію здобуття знань, сприяє розвитку творчої особистості. За допомогою інтерактивних технологій навчання досягається якісний рівень знань, уроки стають цікавими, досягається максимальне взаєморозуміння і співпраця між вчителем і учнем.

При підготовці до уроку Захарченко Л.В. обов'язково, і чи не найперше, враховує ту модель, де уроком учитель лише керує, а творять урок самі учні. У підготовці до уроку вона продумує систему логічно вмотивованих дій, послідовний перехід від одного елемента до іншого. Ефективним є той урок, на якому присутні глибокі теоретичні знання, ретельна підготовка, творчий підхід учителя.

Важливим є те, що, застосовуючи елементи інтерактивного навчання на уроках української мови та літератури, Захарченко Л.В. учить учнів бути демократичними, критично мислити, співпрацювати, приймати рішення, спілкуватися з іншими.

Основними методами і прийомами інтерактивного навчання, на які спирається вчитель, є самостійна робота, проблемні та творчі завдання, запитання учнів до вчителя та навпаки. Використання інтерактивних технологій не є самоціллю, а лише засобом, який сприяє співробітництву на уроці. Використовуються такі технології, як: «Мікрофон», «Мозковий штурм», робота в парах, робота в малих групах, «Навчаючи – вчусь», «Метод ПРЕС», «Займи позицію», «Незакінчене речення».

Наприклад, інтерактивна технологія «Мікрофон» використовується найчастіше на етапі мотивації навчальної діяльності. Учні висловлюють власну думку про те, чого вони очікують від уроку (що дізнатися, чого навчитися, що пригадати), виходячи з теми. У такий же спосіб проводиться етап підсумку уроку.

Людмила Вікторівна використовує стимулюючі завдання, які сприяють швидкому запам'ятовуванню мовленнєвих структур і відтворенню їх у життєвих ситуаціях, сприяє творчій роботі учнів, часто використовує на уроках елементи змагань.

Санітарно-гігієнічний аспект відвіданих уроків Захарченко Л.В. відповідає Державним санітарним правилам і нормам влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації освітнього процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), достатньо уваги приділяється санітарному стану кабінету перед початком уроку.

Бондаренко Ліна Олександрівна, вчитель української мови та літератури, кваліфікаційна категорія «спеціаліст», викладає українську мову та літературу в 5-А, 7-А класах. У школі працює з 01.09.2017 року. Методична тема, над якою працює вчитель: «Активізація творчих здібностей учнів через систему роботи з формування ключових компетентностей на уроках української мови та літератури».

Комісією було відвідано 4 уроки української мови та літератури даного вчителя. Результати відвідування уроків Бондаренко Л.О. показали, що вчитель має достатній рівень методичної та науково-теоретичної підготовки. Вона працює над підвищенням своєї кваліфікації. Уроки проводить емоційно, намагаючись використовувати інноваційні методи навчання.

Ліна Олександрівна постійно активізує роботу учнів на уроці, розвиває їх творчу уяву, привчає до самостійного здобуття знань. Учитель добре володіє

методикою проведення уроків зв'язного мовлення, працює над поповненням словникового запасу учнів.

Також при плануванні та конструюванні уроку педагог враховує вікові та психологічні особливості учнів, психологію сприймання дитиною творів художньої літератури. Ліна Олександрівна при викладанні предмета формує в учнів сприймання української літератури в контексті загальнолюдської культури, прищеплює любов до національної культури як мистецтва слова. Однак вона ще шукає свою індивідуальну методику викладання, прагне створити належні умови для інтелектуального, соціального, морального та естетичного розвитку учнів, забезпечити подальше становлення особистості дитини.

Санітарно-гігієнічний аспект відвіданих уроків Бондаренко Л.О. відповідає Державним санітарним правилам і нормам влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації освітнього процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), достатньо уваги приділяється санітарному стану кабінету перед початком уроку, однак під час уроку не завжди проводяться фізкультхвилинки.

Волкова Олена Юріївна, вчитель української мови та літератури, кваліфікаційна категорія «спеціаліст», викладає українську мову та літературу в 7-А, 8-А, 9-А, 11-А класах. У школі працює з 02.02.2019 року. Методична тема, над якою працює вчитель: «Формування національної самосвідомості учнівської молоді на уроках української мови та літератури».

Комісією було відвідано 4 уроки української мови та літератури даного вчителя. Результати відвідування уроків нового вчителя Волкової О.Ю., яка лише в 2018 році закінчила педагогічний навчальний заклад, довели, що вона має задовільний рівень методичної та науково-теоретичної підготовки.

Аналіз відвіданих уроків показав, що вчителька починає свій урок з повідомлення орієнтованих на результат цілей; створює на уроках позитивний настрій, відповідний мотиваційній ситуації успіху. У більшості випадків вона залишає учневі шанс підвищувати оцінки, дає можливість висловити свою особисту думку.

Важливу роль Олена Юріївна відводить урокам, спрямованим на формування таких умінь, як: оволодіння різними способами читання, робота з додатковою літературою, конспектування почутого та прочитаного. Однак її уроки вирізняються дуже швидким темпом пояснення нового матеріалу, що заважає учням опанувати матеріалом у повній мірі.

З метою оволодіння усним та письмовим мовленням учитель пропонує учням на окремих етапах уроку складати міні-твори, розповіді, діалоги, листи. Діяльнісний бік таких завдань змушує учня працювати на перспективу, розвивати пам'ять.

Для того, щоб підвищити рівень проведення уроків, даному вчителю необхідно: використовувати технічні засоби навчання, проводити мотивацію навчальної діяльності учнів, учитися раціонально розподіляти час між етапами уроку тощо. Крім того, на уроках в окремих класах відмічається невисока активність учнів, частина школярів досить невпевнено висловлює

свої думки. Також вимагає вдосконалення робота з повторення та закріплення засвоєного матеріалу, організація роботи з учнями, що виявили недостатній рівень знань за наслідками контрольного зрізу.

Санітарно-гігієнічний аспект відвіданих уроків Волкової О.Ю. переважно відповідає Державним санітарним правилам і нормам влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації освітнього процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), однак недостатньо уваги приділяється санітарному стану кабінету перед початком уроку, не завжди під час уроків проводяться фізкультхвилинки.

Таким чином, можна зробити висновок, що методичний потенціал учителів української мови та літератури використаний не в повній мірі. Переважають традиційні методики викладання, хоч і випробувані часом, тоді як нові технології навчання поступово входять у практику роботи вчителів, вивчаються ними, застосовуються, в основному, тільки елементи нових методик. Усі вчителі 100% володіють інформаційно-комунікаційними технологіями.

Стан проведення уроків української мови та літератури відповідає достатньому рівню (Кз. 0,77).

III. Результативність роботи вчителів

Учителі української мови та літератури приділяють достатньо уваги роботі з обдарованими учнями, підготовці їх до участі в предметних олімпіадах та конкурсах рівних рівнів.

Про результати роботи з української мови та літератури свідчать досягнення учнів у 2018/2019 навчальному році:

№ з/п	Назва конкурсу	Учень, результативність	Учитель
1.	II етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови та літератури	Поливана П. – III місце, 10 клас Писаренко К. – III місце, 10 клас	Захарченко Л.В.
2.	Конкурс ораторського мистецтва (районний етап)	Лактіонова Ю. – лауреат, 9 клас	-
3.	II етап VIII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т.Шевченка серед учнів 5-11-х класів	Лимарова Д. – III місце, 6 клас	Захарченко Л.В.
4.	Всеукраїнська експедиція учнівської та студентської молоді «Моя Батьківщина – Україна» (районний етап)	Тіраян Аліса, Дмитренко Таїсія, Лібман Марія (8 клас), Рябуха Дар'я, Аксюта Анастасія (5 клас) – I	Бондаренко Л.О.

		місце	
--	--	-------	--

У ході перевірки стану викладання української мови та літератури адміністрацією закладу було проведено аналіз якості знань учнів з української мови та літератури. Рівень навчальних досягнень учнів з української мови та літератури вивчався шляхом проведення контрольних робіт за текстами адміністрації (5-11 класи). Результати моніторингових досліджень надаються в таблицях:

Результати перевіркої роботи з української мови учнів 5-11-х класів (у %)

клас	всього учнів	писали	Результати навчальних досягнень учнів								Якість успішності учнів за результатами I семестру	Якість успішності учнів за результатами перевіркої роботи
			Початковий рівень		Середній рівень		Достатній рівень		Високий рівень			
			Результати I семестру	Результати перевіркої роботи	Результати I семестру	Результати перевіркої роботи	Результати I семестру	Результати перевіркої роботи	Результати I семестру	Результати перевіркої роботи		
5-А (Бондаренко Л.О.)	35	26	-	-	4	14	18	12	4	0	85%	46%
6-А (Захарченко Л.В.)	33	26	-	-	10	11	13	12	3	3	62%	58%
7-А (Бондаренко Л.О./ Волкова О.Ю.)	33	29	-	-	11	18	16	10	2	1	62%	38%
8-А (Волкова О.Ю./ Захарченко Л.В.)	30	21	-	-	8	14	12	7	1	0	62%	33%
9-А	29	25	-	-	10	14	9	7	6	4	60%	44%

(Волкова О.Ю.)													
10-А (Захарченко Л.В.)	23	15	-	-	9	7	3	1	3	7	40%	53%	
11-А (Волкова О.Ю.)	19	13	-	-	8	8	4	4	1	1	38%	38%	
Разом	202	155	-	-	60 (30 %)	87 (43 %)	75 (38 %)	53 (26 %)	20 (10 %)	16 (8%)	58%	44%	

Загальний висновок:

Найбільш характерними помилками є такі:

- розділові знаки в реченнях з однорідними членами речення;
- написання складних прийменників,
- правопис ненаголошених голосних;
- розділові знаки в складних реченнях;
- розділові знаки при прямій мові;
- розділові знаки при вставних словах.

Однією з причин помилок цього типу є слабо розвинена правописна компетенція. Недостатньо сформовані в частини учнів і пунктуаційні навички, про що говорять помилки в реченнях, де потрібно було розставити розділові знаки при прямій мові та в складних реченнях.

Результати перевіркої роботи з української літератури учнів 5-11-х класів (у %)

клас	всього учнів	писали	Результати навчальних досягнень учнів				Якість успішності учнів за результатами I семестру	Якість успішності учнів за результатами перевіркої роботи
			Початковий рівень	Середній рівень	Достатній рівень	Високий рівень		
			Результати I семестру	Результати перевіркої роботи	Результати I семестру	Результати перевіркої роботи		

5-А (Бондаренко Л.О.)	35	26	-	-	1	5	19	13	6	8	96%	81%
6-А (Захарченко Л.В.)	33	22	-	-	7	14	13	6	2	2	68%	36%
8-А (Захарченко Л.В.)	30	23	-	-	12	14	9	8	2	1	48%	39%
9-А (Волкова О.Ю.)	29	22	-	-	9	13	7	5	6	4	59%	45%
10-А (Захарченко Л.В.)	23	13	-	-	5	1	4	6	4	6	62%	92%
11-А (Волкова О.Ю.)	19	18	-	-	11	12	6	5	1	1	39%	33%
Разом	169	124	-	-	45 (36 %)	59 (48 %)	58 (47 %)	43 (35 %)	21 (17 %)	22 (18 %)	62%	54%

Загальний висновок:

Із завданнями з української літератури учні впоралися добре. Труднощі викликало тільки завдання, де потрібно було встановити відповідність між літературним героєм та його характеристикою, між назвою твору та його жанром.

Більше помилок зробили учні при написанні власного висловлення. Більшість учнів не вміють підбирати аргументи до тези. Є проблеми в підборі прикладів. У роботах багато граматичних та лексичних помилок.

Отже, порівняння результатів за перевірену роботу та семестрових оцінок у 5-11-х класах виявило, що кількість учнів, які навчаються на високому та достатньому рівнях, перевищує кількість учнів, що виявили знання високого та достатнього рівнів за результатами проведених робіт.

Усі вчителі української мови та літератури проходять атестацію та курси підвищення кваліфікації відповідно до перспективного плану-графіку атестації педагогічних працівників закладу освіти.

Позаурочна освітня робота проводиться досить активно. Учителі української мови та літератури випускають тематичні газети і плакати, проводять тематичні вечори, конкурси переважно упродовж предметного тижня, але систематична робота не ведеться, оскільки недостатньою є матеріальна база кабінетів.

Результативність роботи вчителів української мови та літератури відповідає достатньому рівню (**Кз. 0,70**).

Висновки: стан викладання української мови та літератури в 5-11-х класах відповідає достатньому рівню ($K_{\text{заг.}} 0,75$).

Рекомендації:

1. Роботу вчителів української мови та літератури Бондаренко Л.О., Волкової О.Ю., Захарченко Л.В. уважати такою, що забезпечує виконання державних програм і навчальних планів.

2. Відзначити творчу роботу вчителів Бондаренко Л.О., Захарченко Л.В. із учнями, які мають здібності до вивчення української мови та літератури, та позакласну роботу як таку, що здійснюється в цілому на достатньому рівні.

3. Заступнику директора з навчально-виховної роботи Захарченко Л.В.:

3.1. Запланувати в проекті плану роботи школи на 2019/2020 навчальний рік чергову перевірку стану викладання української мови та літератури в 2019/2020 навчальному році.

Травень-червень 2019 року

3.2. Надавати методичну допомогу вчителю української мови та літератури Волковій О.Ю. з метою якісної організації освітнього процесу.

Упродовж 2018/2019 навчального року

4. Керівнику шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу Антиповій В.П.:

4.1. Обговорити результати вивчення стану викладання та рівня навчальних досягнень учнів із української мови та літератури в 5-11-х класах на засіданні шкільного методичного об'єднання вчителів предметів суспільно-гуманітарного циклу.

Квітень 2019 року

4.2. Продовжити роботу щодо нормативного забезпечення використання навчальних програм, підручників, посібників, ведення відповідної шкільної документації.

Упродовж 2018/2019 навчального року

4.3. Розробити заходи щодо підвищення рівня проведення уроків із української мови та літератури, поліпшення рівня якості знань учнів із відповідного предмета.

Квітень 2019 року

4.4. Надати заступнику директора з навчально-виховної роботи Захарченко Л.В. звіт про результати навчальних досягнень учнів з української мови та літератури за 2018/2019 навчальний рік.

До 24.05.2019

5. Практичному психологу Майбороді В.Є. надати консультативну допомогу вчителям української мови та літератури щодо підвищення мотиваційної сфери учнів, які навчаються на середньому рівні.

До кінця 2018/2019 навчального року

6. Завідувачу бібліотекою Фастовській А.І. ознайомлювати вчителів української мови та літератури з новими надходженнями методичної літератури з предметів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7. Учителям української мови та літератури Бондаренко Л.О., Волковій О.Ю., Захарченко Л.В.:

7.1. Забезпечити виконання програм із української мови та літератури в повному обсязі.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.2. Продовжувати роботу щодо оволодіння методикою проведення сучасного уроку, впровадження інноваційних технологій навчання з метою забезпечення належного рівня викладання предметів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.3. Працювати над підвищенням власного науково-методичного рівня, займатися самоосвітою.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.4. Проводити індивідуальну корекційну роботу з учнями з метою поліпшення рівня якості знань учнів із предметів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.5. Продовжувати роботу з обдарованими учнями щодо якісної підготовки до участі у Всеукраїнській учнівській олімпіаді з української мови та літератури, інтелектуальних конкурсах та турнірах, застосовуючи ефективні форми та методи розвитку творчих здібностей школярів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.6. Продовжувати роботу щодо розробки та систематизації методичних, дидактичних матеріалів з української мови та літератури.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.7. Продовжувати роботу щодо обладнання кабінету української мови та літератури відповідно до Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.8. Продовжувати роботу щодо формування в учнів культури оформлення письмових робіт.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.9. Продовжувати доцільно використовувати технічні засоби навчання з метою якісного проведення уроків та позакласної роботи з учнями.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.10. Розробити план виховної роботи з предметів з метою залучення дітей до активної пошукової, науково-дослідницької роботи, розвитку в них творчих здібностей та обдарувань.

Квітень 2019 року

7.11. Не порушувати нормативні вимоги до ведення зошитів учнів, класних журналів та шкільної документації.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.12. Продовжити роботу над удосконаленням методики проведення уроків в умовах особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів до навчання.

Упродовж 2018/2019 навчального року

7.13. Приділяти увагу розвитку навичок самостійної пізнавальної діяльності учнів, загальних та предметних учнівських компетентностей.

Упродовж 2018/2019 навчального року
7.14. Використовувати різноманітні форми та методи навчання, прийоми перевірки знань вивченого матеріалу.

Упродовж 2018/2019 навчального року
7.15. Проводити уроки з урахуванням рекомендацій, отриманих від адміністрації школи.

Упродовж 2018/2019 навчального року

Заступник директора з навчально-виховної роботи

Л.В. Захарченко